

Mariae nomen communiter interpretari Dominam, sive Sarah. Vides, sanctissimum Deiparae nomen & cognomen Sarah valde esse affine nostri Auctoris cognomen Sarah? Vides quasi perinde esse, dicere Jesus Sarah, ac Jesus Maria? Parcat severus litteratus nostri ingenii licentia, quae ob pietatem meretur veniam: & amencē subinde deducet, qua ratione libri Ecclesiastici Auctor totus sit in Jesu & Mariae gloriae evulgandis, quando vel ipsum ejus nomen nomina illorum praeferat.

Jesus Sarah quasi Jesus Maria.

Ratio à priori pro nostro asserto.

59. Quarta ratio sit à priori, ut aiunt: nempe quia huic nostrae explanationi de B. Virgine quadrat ad amissum sensus litteralis definitio, superius praemissa; cumque ex alio capite sit satis exploratum, duplicem, & multiplicem sensum litteralem plerumque dari sub eisdem sacrae scripturae verbis integro capite, in dō & integro libro; haec sane explicatio verè litteraria erit. Antecedens, quod probatione solum indiget, mihi claret: quia sensus litteralis est qui verba ipsa, sive proprie, sive translative accepta significat primò, proximè, & immediatè: at per singula hujus capituli verba Maria Virgo ejusque magnaia primò, proximè, & immediatè significantur: huic ergo novae explanationi optime quadrat litteralis sensus natura. Hujus verò ratiocinationis probatio cuius liquidò constabit, qui totius capituli seriem, contextum, connexionem, sententias, & verba singula ad cordatae mentis trutinam revocaverit, uti & nos per totam illius enucleationem & illustrationem, Deo annuente, praestabimus. Reperiet quidem de Virgine litterarium sensum esse convenientissimum, litterae, cui adhibetur, valde conformem, solemnem Ecclesiae usui minimè repugnantem, nec ulla ratione priori de Christo interpretationi contradicentem, imò maximè consonum, & consentaneum. Quis ergo subinde non concludat, eam fuisse Spiritus S. mentem, ut eisdem verbis, quibus commendatur Filius, sanctissima commendetur illius Parens.

Eadem splendida scripturarum veste exornantur Jesus & Maria.

60. Deiparae Mariae verba sunt gratulatoria, latissima placida, festiva, illa apud Isaiam. 61. 10. ex sententia Galatini lib. 7. c. 5. & nonnullorum Patrum. Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis. Leo Castrius optime ex Hebraeo vertit, vestimentis Jesu. Caeterum, quae haec Jesu vestimenta? Dicam, si illa salutis interpretatio ardeat, quam exhibet litteratissimus noster Sanctius ibi. Putat enim, salutem posse accipi pro opinio, laude, sive triumphali cantico: & probat ex cap. 19. Apoc. v. 1. laus (sic Graecè, ubi noster salus) & gloria & virtus Deo nostro. Et ex cap. 7. 10. salus Deo nostro. Et ex Isai. 60. 18. Occupabit salus muros tuos, & portas tuas laudatio: id est, ibi cantica non deerunt, laudes, & encomia. Jam ergo quando Virgo vestimentis Jesu induta esset praelæticia, id ingenuè fatetur, eisdem laudes, atque eadem cantica, & encomia, quae Christo Jesu adaptantur, eadem omnino proportione servata, fore sibi adoptanda. Quò pulchrè, referas Ambrosium lib. 7. in Lucam, existimantem, vestimenta illa alba sive splendida sicut nix, quibus Christus in monte gloriosam in speciem transfiguratus apparuit, sermones esse scripturatum, & quaedam intellectus indumenta divini. Ecce tibi festivissima Jesu vestimenta, quibus & Genitrix in-

S. Ambrosius

dui voluit, & quae indura ipsa tantoperè apud Isaiam gaudet. Certè hoc gaudium vel inde emergere dixerim, quòd Deipara videat seipsam quasi à seipsa dilaudatam eisdemmet elogius, quibus se ipsam corporata dilaudat Sapientia toto eo capite 24. Ecclesiastici.

Lutherus objicit.

61. Si verò adversus haec tenus dicta assurgat quisquam illa nobis Lutheri verba obtrudens: Coactè Epistolam huc torserunt, quae divina sapientia tantum competit, ipsi videlicet Christo; hic enim ante saecula fuit, in quo omnia condita. Quòd autem Mariae Deiparae hoc tribuatur, merum est mendacium, & in Deum blasphemiam. Subdit statim: Ea, quae in Epistola Missae Assumptionis Virgini adscribitur ex sapientia Sarah, ad Mariam non nisi coactè & blasphemè torqueri potuisse. Convitia haec maligni, infraenis, & stupidi calumniatoris in nostra sententia suas videntur exerere vires: nam nostrae sententiae adversantes facile argumentum dissolvunt, asserentes, numquam Ecclesiam de Maria Virgine illa verba intellexisse in sensu litterali, sed accommodatitio per similitudinem aliqualem, & proportionem juxta SS. Patrum morem.

62. Respondeo, nihil haec obflare, quo minus thesim nostram retineamus. Nec propterea divina sapientiae aliqua fit injuria, cum signanter statuerimus, hunc sensum de B. Virgine litteralem non esse primarium, ac praecipuum, sed secundarium & minus principalem; primarius enim sensus ad Christum Jesum spectat, ejusque magnaia: secundarius autem ad Virginem, utpotè illius Matrem, hominum mediatrix, potissimumque instrumentum, ad opus redemptionis. Sic etiam nominatur Deipara à Patribus salutis auctrix, hominum reparatrix, causa salutis, humani generis mediatrix, & redemptrix: non quidem in sensu primario ex primaria S. Spiritus intentione: nam hic ad solum Christum pertinet, qui solus est principalis nostrae salutis causa; sed secundario dumtaxat & minus praecipuo: cum enim Deipara patriam potestatem in Christum obtinuerit, illum tanquam aliquid quòd suum erat, aeterno obtulit Patri pro humani genere redemptione. Sic etiam illa Psalmi 109. verba; Ex utero ante Luciferum genui te, & illa Isai 53. Generationem ejus quis enarrabit? quae in sensu litterali primario de aeterna Verbi generatione ex Patris substantia non pauci ex Patribus interpretantur; in sensu quoque litterali secundario de temporali ejusdem Verbi generatione ex utero Virgineo multi exponunt. Neque eapropter, ulla aeterno Patri, aut sacrae scripturae verbis fit injuria, cum non aequè primò de Virgine, ac de aeterno Genitore dicantur. Quae verò ratione Deipara praedicatur ab initio, & ante saecula creata, suo loco inferius explicabitur. Interim Lutherus, atque ejus asseclae cedant orthodoxae Ecclesiae consilio, sive potius Spiritui sancto, à quo ipsa assatur; & sciant, Mariam esse officinam immensorum bonorum, atque omnem mentis captum, & cogitationem superantium, uti aiebat verissime S. Damascenus Orat. de Dormit. Virginis. Nos verò, ut huc usque stabilitis splendorem conciliemus, sic concludemus.

Solvitur obiectio.

S. Damascenus

Moralis Illatio.

§. VIII.

Mariae Prophetarum Dioptra, finis, summa, scopus, speculum quo ingenio dicatur.

63. Non hinc praeterlabatur §. tertius sine pulchra hac coronide, quae ad mores sit etiam Thesis.

Germanus.

Mariae Dioptrae Prophetarum.

Atque inprimis audi eximium Deiparae Panegyristam Germanum Constantinopolitanum Antislitem, qui in encomio illo, quo festam Marianae Praeeminationis lucem exornavit, sic Virginem compellat: Adestum perfectio patrum: & conventorum Domini; ades dum signaculum ejus Testamenti: finis ejus consiliorum, declaratio ejus mysteriorum: adestum DIOPTRA OMNIUM PROPHETARUM. Et enim, quòd unversa Dei foedera ab una Dei Matre perfecta; imò quòd foederum, quòd omnium divinarum stipulationum absolutissimam perfectionem esse Deiparam dixerit: quòd Regium, quòd divinum potius illam agnovit sigillum supremi Principis impressum Testamenti, quo utrumque, novum & vetus, sacra fide sit consignatum: quòd eam divinarum in consiliis capiendis deliberationum fixum scopum esse affirmaverit, quòd omnes Dei consultationes colliment: quòd oculisimorum mysteriorum clarissimam facem, abditissimorumque Sacramentorum perspicuam lucem assererit sanctissimus ac sapientissimus Germanus, rem ille profectò ipsissimam asseruit. Quid namque inter Deum & homines unquam convenit, quòd Maria pactum felicissimè non abolverit? Quid in utroque testamento usquam firmatum est, quòd Virgine, utpote Regio sigillo non sit obsignatum, atque firmissimè communitum? Quid in divini aditii intimo recessu ante omnem aeternitatem consultum, atque deliberatum est, cuius Deipara consultationis, ac deliberationis argumentum non fuerit? Quòd tandem arcanum extitit mysterium, quòd clarissimis Marianae lucis splendoribus non fuerit illustratum? Sed haec strictè commemorasse licuit, quae si pro dignitate omnia expendisse vellem, longum essem facturus.

Andre. Jerosol. Quid sit Dioptra.

Clavius.

64. Illud inter caetera Germani encomia, & proprius ad rem nostram est, & obscurius videtur; quòd quaesita ac delecta voce Mariam cognominaverit Prophetarum Dioptram. Nec non Andreas Jerosoly. Archiepisc. in S. Mariae Salutationem, illis verbis satis à recentioribus scriptoribus celebratis, Salve Dioptra perspiciva. Ecquid verò rei aut nominis Dioptra, cuiusvis usus in causa Mariana Prophetis omnibus? Dioptrica ars solis ac lunae, caeterorumque astrorum distantias inter noscit, Dioptris libratur aquae, necnon turrium è longinquo concipitur altitudo. De quibus eruditè Cael. lib. 7. c. 9. & noster Christophor. Clavius ad calcem lib. 2. Astrolabii, proposit. 20. Medicinium volubile cum suis pinnaculis, & linea, quam vocant, fiducia, dici ab Astronomis Dioptram & ostentorem prodit. Itaque Dioptra à dō re dicitur, id est, ab speculando, explorando, perspicendo cadit. Et Mathematicum instrumentum significat, quo visus per artificiosum P. Ildelph. de Flores in Eccles.

ios quosdam canaliculos recta dirigitur, auctore Proclo lib. de Sphaera, & quo tum Astrologi, Astrolabio addito, uruntur, ut caelestes motus solis, lunae, astrorum intervalla dignoscant, teste Plinio lib. 2. c. 69. tum Plin. etiam Geometras, ut arcium, turrium dimensiones exigant, uti post Sudam, omnes tradunt Lexicographi. Igitur dum Germanus & Andreas Dei genitricem omnium Prophetarum Dioptram dicunt, usque adeò illam Prophetis omnibus familiarem fuisse docent; ut quidquid illi vel in caelo consultum, vel in terra divinitus peractum, Prophetis visionibus perspexerunt, non nisi per Mariam illos perspexisse doceant. Non nisi per Mariam, inquam, Dioptram mysticam, sacrum Medicinium, ostentoremve divinum, adhibita Propheticae fiducia certissima linea, universo illos futura mysteria explorasse, atque posterioribus saeculis ostendisse.

Proclus.

Mariae Prophetis familiaris.

Propheta dicitur videri à Maria praevisa.

Rom. 10.

German. Blesens.

Andreas Jerosol.

S. Hieron.

S. Ildelph.

Bernard.

S. Vincen. Ferrar.

Propheta speculatores.

65. Et quidem tanta sacrae scripturae pars Maria est, ut merito Prophetis videntium cognomen à Maria videnda inditum fuisse dixerim, quemadmodum illos à Christo videntem sic in scriptura appellatos esse, censuit V. Beda lib. 3. in Lucam c. 43. Finis legis Christus, inquit Paulus ad Rom. 10. 4. quòd Syrus Interpres legit: Scopus legis Messias est. Quòd Filio proprium videri posset, id ipse commune sibi cum Matre esse voluit; ut uterque sint sacrarum litterarum certissimus scopus, quem Vates omnes collineaverint. Sic Germanus supra citatus: In te finem acceperunt quae à Prophetis dicta sunt. Et Petrus Blesensis ser. de B. M. Nativ. Ecce figurarum finis, legis impletio, Prophetarum declaratio. Et Andreas Patriarch. Jerosol. in Homil. 2. de Annun. Haec est, inquit, declaratio oculorum, & profundorum divina incomprehensibilitatis. Haec est scopus, qui excogitatus est ante saecula. Haec est summa divinarum oraculorum. Quibus similia scribit in Encomio de ejusdem Virg. Dormitione. Ecce summa, de qua clamantur oracula Prophetarum. Vides, Deiparam finem legis esse, divinarum praedictionum scopum, in quem omnes vates omnia sua contenderit vaticinia? Vides caelestium esse Oraculorum breve, idemque amplissimum compendium?

66. Nec dissentent caeteri Patres; nam Hieronymus in exponendis scripturis maximus Ecclesiae Doctor, ad cap. 6. Michaeae, Mariam Prophetarum vaticinium nominat. Et Prophetarum praenotium. Sergius Jeropolita in Orat. de Natali Mariae. Quasi illam universi unice fuerint vaticinati, vel quasi ad illam, utpote anacephalae sin omnium Prophetarum, omnia sint oracula referenda. S. Ildelphoni Toletani illustris ea vox est in 1. ser. de Assump. Ecce ad quam concurrunt, o filii, omnia eloquia Prophetarum; ad quam omnia enigmata concurrunt scripturarum. Ad Bernardi illius melliflui luculentam sententiam ex ser. 1. in Canticum, Salve Regina. De hac, & ob hanc, & propter hanc omnis scriptura facta est. Quid planius? quid plenius? Adhuc plenius S. Vincentius Ferrariensis ser. de Concep. Virg. Virgo Maria in omnibus libris sacrae Scripturae, & in omnibus Canticis; imò etiam in singulis versibus directè, vel indirectè est mysticè contenta.

67. Cognominari solent Prophetae in litteris inspiratis speculatores, non solum ab specula-

sed à prophetiæ speculo. Isai. 52. 8. Jerem. 31. 12. Ezechi. 3. 17. & alibi sapè. Porro, speculum, quo futurarum, & longè postitarum rerum prænotiones divini Vates adepti sunt à suæ prophetiæ specula, Deipara fuit Maria, quia per ipsam tanquam per speculum præviderunt & præsenferunt Christi magnalia. Rectissimè proinde S. Cyrillus Ecclesiæ Alexandrinæ Antistes tom. 6. Concilii Ephes. c. 6. Salve Virgo, per quam Propheta prænuñciarunt. Et Andre. Jerosolym. initio memoratus. Salve contemplativa cognitionis intellectuale speculum, per quod celebres spiritus Propheta inenarrabilem Dei ad nos descensionem mysticè adumbrarunt. Hinc illud Isai. 8. 1. Dixit Dominus ad me: Sume librum grandem. Ex Hæbræo veritas: Sume tibi speculum magnum. Quis hic liber? quod speculum? Deiparam esse Mariam nonnulli arbitrantur. Andreas Creten. ora. 2. de Dorm. Virg. Eusebium Cæsar. lib. 7. Demonstrat Evang. c. 3. S. Antonius 4. p. tit. 15. c. 5. In hoc utique speculo magno prænovit Isaias mysterium & œconomiam Dominicæ Incarnationis, ut ex contextu illius capitis, & sanctorum interpretatione claret. Nam de se ait, ostensam sibi in visione Prophetissam Augustam Virginem, ad illamque animo, & spiritu prophetico accessisse, ut ab ea, uti à Prophetarum magistra disceret Incarnationis arcanum, & Emanuelis ortum. Unde Rupertus lib. 1. in Cant. Mariam vocat Prophetissam Prophetarum, quia & Prophetas docuit, & de ipsa omnes Propheta prophetarunt. Quod etiam revoce illa Moysis verba spectrum rubi ardentis, & non combustum, demittentis: Vadam, & videbo visionem hanc magnam. Ex Hæbræo efferas: speculum hoc magnum. Nempe Virginem Matrem in arcanissimo illo rubo designatam speculum magnum nominat; nam in illa & per illam speculatus est Christi magnalia. Sic igitur Prophetæ, dum Mariam pro Diopara, pro fine, pro scopo, pro summa, pro speculo sibi propositam habuerunt, non nisi in Deiparam, & per Deiparam in Deum, omnes cogitationes & studia sua feliciter direxerunt, ut sine errore rectè tenderent. Unde non solum eos Maria direxit, sed & coronavit: propterea coronis Prophetarum appellatur ab Euthymio in Encomio venerandæ Zonæ B. Virginis Mariæ.

§. IX.

In Mariam oculos cogitationes, & studia dirigamus, ne toto cælo aberremus.

68. **D**Ocemur hinc Mariæ studiosi, qua ratione in illam omnia nostra studia, & cogitationes contendere debeamus, quin recedat à mente, à corde, ab ore; ut sic effugiamus arduæ hujus peregrinationis errores. Gradiebatur Hæbræa Gens per vastam eremum ad terram promissam: ut verò rectè pergeret, & errores evitaret, Dominus præcedebat eos ad ostendendam viam, per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis, ut dux esset itineris utroque tempore. Exod. 13. 21. Et signatim subtexit sacer textus: Nunquam defuit columna nubis per diem, nec columna ignis per noctem, coram populo. Preme illud, coram populo: id est, populo eam spectante, & quidem studiosè, ut ductricem & adju-

Maria speculum, per quod illi videbant. S. Cytill.

Andreas Jerosol.

Isai. 8. 1.

Rupert.

Exod. 3. 3.

Euthym.

Exod. 13. 21.

Columna nubis Maria via Christi populi

tricem in tam vasta, & avia solitudine. Ardua illa Hæbræi populi peregrinatione quis non videat arcanè designari nostrum ad cœlestem promissionis terram iter: Quænam verò hujus itineris columna ductrix & adjutrix, quam præ oculis semper habere debemus? Utique magna Dei Mater, ut jure autumant S. Epiphanius ser. de laud. Virg. Andreas Creten. orat. 2. de Deip. S. Bernardus tom. Bernard. 3. ser. 11. a. 1. c. 5. S. Bonavent. in speculo c. Bonav. 3. & multi alii. Sic Creten. Virginem salutabat: O columna vivifica, non carnalem, per lucem deducens Israel, qui fugatur; sed spiritualem, qui deducitur ad inerrantem lucem cognitionis! O quam feliciter pergunt, qui in Mariam semper intentos oculos habent, qui hanc ductricem in oculis gestant! O quam temerè exerrant, qui aliorum oculos desectunt! Hinc illæ Bernardi voces opportunè admonentis Homil. 2. super Milium est. Mariam cogita, Mariam invoca: non recedat ab ore, non recedat à corde. Ipsam sequens non devias; ipsam cogitans non erras, ipsa ducere non fatigaris, ipsa propitia pervenis.

69. Quis ignorat, humanam vitam esse non arduam solum peregrinationem, sed & navigationem brevem, satis molestam, & periculosam? Abundant hac metaphora sacræ & humaniores litteræ Job 7. 1. & c. 9. 26. Proverb. 31. 14. Quò etiam spectant qui mortem instar portus esse existimarunt, unde in cœlestem Jerusalem patet ingressus. De quo nostri Pineda in Job c. 3. v. 13. & Maximilianus Sandæus lib. 2. Symbolo 42. de morte. Certè ut naves pelago se committere, & in altum invehi audeant, atque à terræ conspectu valdè disjunctæ rectè cursum tenere ad eam insulam seu portum, qui multis leucarum millibus distet, idque per dies multos, ac noctes sævientibus quantumvis procellis, & tumentibus procellosi maris undis; operæ pretium est, ut navigantes intenti spectent polare fidem, quod vocant maris stellam, quam designat nauticus index, sive acus, ex magnetis lapidis contactu eam vim habens. Cupisne agnosceret quænam exet Christianæ navigationis fidus, quæ rectè itur in cœlum? Polare fidus Maria est, juxta sui nominis prælagium, quod stella maris, interpretatur. Hoc unum fidus intensissimè spectandum nobis est, si navigationis errores virare, si portum salutis tenere desideremus. Hanc unam procellosi maris stellam nobis designet nauticus fidei index, sive acus, quæ à magnetica gemma Christo Jesu eam habet virtutem, ut Mariam semper indiget, ut eam semper præ oculis habeamus. Huc spectant decantatissima illius verba, qui semper Virginem spectavit, & in oculis habuit; Bernardi nimirum proximè memorati. O quisquis te intelligis in hujus sæculi profuvio magis inter procellas & tempestates fluctuare, quam per terram ambulare; ne avertas oculos à fulgure hujus sideris, si non vis obrui procellis. Si insurgant venti temationum, si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam. Si jaclaris superbia undis, si ambitionis, si detractionis, si emulationis, respice stellam, voca Mariam. Si iracundia aut avaritia, aut carnalis illecebra naviculam concusserit mentis, respice ad Mariam. In periculis, in angustiis, in rebus dubiis, Mariam cogita, Mariam invoca. Audis ex mellito ore, nunquam

ductrix sine errore.

Bernard. Creten. S. Bernard.

S. Bernard.

Vita nostra navigatio brevis & molesta.

Christiana navigatio nis fidus Deipara.

Bernard.

quam oculos à Maria avertendos? Audis, semper hanc maris stellam respiciendam, cogitandam, invocandam? O fortunatissimum illum, qui id præstat! fortunatè navigabit, fortunatissimè cœlestis patriæ portum penetrabit, tenebit. 70 Accinat Davidis Lyra Pf. 122. 2. Sic ut oculi ancilla in manibus domine suæ, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri. Quæ hæc ancilla, quæ hæc Domina? & quis Dominus? Quid verò præ manibus Domina habet, quod ancillæ oculos ad se rapiat? Bellè & piè S. Bonaventura in speculo Virg. c. 3. sic Davidis premit verba. Ancilla Domine Mariæ est quælibet anima fidelis, imò etiam Ecclesia universalis: Oculi hujus ancillæ in manibus Domine suæ semper debent esse, quia oculi Domine, oculi omnium nostrum ad manum Mariæ semper debent respicere, ut per manus ejus aliquid boni accipiamus, & per manus ejus quidquid boni agimus, Domino offeramus. Dixerim, moneri nos, non aliter fixos habere oculos immotè in Christum Dominum, atque in ejus Matrem Deiparam. In Matrem & Filium oculi concijendi: sed prius quodammodo in Matrem quam in Filium; tum quia Filius non nisi per Matrem videndus, agnoscendus, cogitandus: tum etiam quia quidquid boni, quidquid commodi, quidquid cœlestium donorum largitur hominibus Filius, totum Matri contulit, totum dispositioni subjecit illius: ut enim præclarè Bernardus in ser. de Aquæ ductu, Redempturus genus humanum, pretium universum contulit in Mariam. Igitur intentos oculos habeamus in Christum, donec misereatur nostri, id est, dum vivimus (ut incognitus & alii interpretantur; tunc enim oculi maximè aberrant. Sed in Mariam prius concijendi, atque intendendi: nam in illam Filius suum misericordiatæ attributum & regnum quasi transmisit, ut per ejus manus largi dispensaretur. Quid mirum, si cœlestium thesaurorum, gratiæ, & sanctitatis bene avarus, intentos oculos semper habeas ad Deiparæ manus. In manibus ejus sunt thesauri miserationum Domini, aiebat S. Petr. Damia. ser. 6. de Nativ. Ipsa est thesauraria gratiæ, addit Idiota in Prolo. de contemp. Est omnis sanctitatis sanctissimus thesaurus, concludit Creten. orat. de Dormit. Virg. 71. Præfigurata Deiparam illam Ezechielis rotam; de qua c. 1. 15. Cumque aspicerent animalia; apparuit rota una super terram habens quatuor facies; egregie arbitratur S. Bernardus Senensis tom. 3. ser. 11. a. 1. c. 1. Elevata fuit B. Virgo per excellentiam conversationis designatam in elevatione ratæ, de qua Ezech. 1. Et quidem rotam Mariam appellat Venantius Fortunatus in Carmine de Partu Virg. Ad calos facta est fors, via, porta, rota. Cur quæso Maria Rotæ nomine compellata, signatim Vates Ezechiel intuitus est? Expende quid de rota illa ille enarret. Illud imprimis: & aspectus rotarum & opus earum quasi visio maris. Hæbraicè, sicut aspectus Tharsis, quo significatur non unus lapis pretiosus, sed multi alii Chrysolitum interpretantur, alii Hyacinthum, alii Crystallum, alii Carbunculum, alii alias magni pretii gemmas; omnes dixeris, quasi qui rotam illam aspiceret, gemmas universas se videre putaret. Deinde

Pf. 122. 2. Oculi nostri in Maria manibus defixi, ne aberrerent.

Bonav.

In Deipara manibus bona omnia. S. Bernard.

Petr. Dam. Idiota. Creten. S. Bernard.

Ezech. 1. 15. In Ezechielis rota plena oculis & divitiis Maria præfigurata. S. Bernard. S. Bernard. Senensis.

Vincentius.

subtexit Propheta de rota illa: totum corpus oculis plenum in circuitu: tota oculata erat, per totum corpus circumquaque oculos habebat: oculatissima rota erat. Certè figurata rota Deipara est, aurea gemmataque rota: nam quidquid pretiosum & speciosum Christus ob sua vulnera, & passionem à Patre accepit in manus, totum transtulit in Mariam, ut ab illa, quasi à rota, ad omnes pernicitate mirà devolveretur. Subinde oculis plena figurata hæc rota est, quibus ipsa & suscipiat, & aspiciatur: omnium oculos tenet in ipsam intentos, ut quæ per amplum promptuarium sit omnium gratiarum, imò & totius Divinitatis. 72. Audio sic dilaudari ab illa Christi sui manus Cantic. 5. 14. Manus ejus tornatiles, aureæ, plene Hyacinthis. Ex Hæbræo veritas orbes, vel sphaera aurea plena Tharsis. Abeneyra apud Genebrardum effert: Manus ejus orbes aurei, de quibus in principio Ezechielis: porro ad hanc vocem Hyacinthorum alludit Ezechiel: aspectus rotarum, & opus earum in speciem Hyacinthi. Vides, manus Christi admittar esse rotarum aurearum, quæ plenæ sint Tharsis, id est, omni omnium gemmarum specie? Sunt qui transferant etiam, plenæ oculis; id est, oculatissimæ. Opulentissimæ sunt totius divinitatis gazæ conceptaculum: quia omnia dedit ei Pater in manus: omnium oculos ad se rapiant, necessum est, ut omnes abundè ditentur. Cæterum, cum horrendum sit incidere in manus Dei viventis, & ipse sit Dominus, & Judex omnium, discernens merita singulorum, atque adeo quasi tardior & lentus esset processurus ad dispensanda cœlestia sua dona; quid consilii cepit? Profectò, quasi abdicaret se Filius illa gratiarum opulentia, quam præ manibus à Patre acceptam habebat, totam illam in Genitricem suam transtulit, ut ab ea, & per eam ad nos devolveretur, & transmitteremus à Christo ad Mariam oculos, ut per Mariam eos in Christum conjiceremus. Ideò qui manus habebat oculatas, aureas, gemmeaque ad instar rotarum, rotam Mariam voluit esse plenam oculis, auro, & gemmis; ut sic jure merito ipsa inclamet Prov. 8. 18. Mecum, vel à me sunt divitiæ, & gloria, opes superba, & justitia. Oportebat enim, ait Damascenus orat. de Assumpt. Dei Matrem ea, quæ Filii erant, possidere: non ut sibi retineret, sed ut in omnes, uti volubilis rota, ubertim devolveret: atque ita omnium ad se oculos intentos haberet. 73 Porro, dum figuratam Rotam Mariam nominamus, in mentem subit Fortuna Rota, cui illa insitit, quamque volubili orbe continuo versat, omnia vertens, & agitans, felicitatis & infelicitatis vicissitudine, dum felices evehit in rota, infelices deprimit. Versatur celeri fors (id est, fortuna) levis orbe rotæ Tibullus aiebat lib. 1. & Seneca Thyeste tragæ. 2. fortunam rotam omne fatum. Ut Deum, aut Deam illam colebant, sed omnino cæcam, atque insanam, ut Cicero observat Rethor. novor. lib. 2. Fortunam insanam esse, & cæcam perhibent Philosophi, saxique instar globosi dicunt esse volubilem. Imò addit lib. de Amicitia: Non solum ipsa fortuna cæca est, sed etiam eos cæcos efficit, quos complexa est. Unde Seneca loco proximè memorato, fortunæ dona cæca vocat, quia sine ullo defectu inter probos, & improbos.

Cant. 5. 14. Maria manus oculata aureæ & plena divitiis. R. Abeney.

Joan.

Prov. 8. 18.

S. Damasc.

Bona fortuna ne Rota Maria.

Tibullus Seneca.

Cicero.

Seneca.